

COMMISSIELEDEN

mr. T.H.J. Joustra
prof. dr. B.A. de Graaf
mr. G.J.H. Houtzagers

Aan de minister voor Rechtsbescherming
De heer drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

POSTADRES

Postbus 95404
2509 CK DEN HAAG

E-MAIL

secretariaat@commissieonderzoekinterlandelijkeadoptie.nl

Den Haag, 18 maart 2021
Uw ref.
Onze ref. COIA20215076

Betreft: Commissie Onderzoek Interlandelijke Adoptie in het verleden

Geachte heer Dekker,

Op 16 maart ontving ik uw brief waarin u uw waardering uitspreekt over het rapport van de Commissie Onderzoek Interlandelijke Adoptie en de commissie verzoekt een tweetal veelgestelde vragen over het rapport te beantwoorden. De vragen gaan over de periode na 1998 en betreffen met name de tabel 'Signalen van misstanden' op pagina 121.

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de gestelde vragen.

a. Kunt u de signalen uit de tabel met betrekking tot landen waaruit nog wordt geadopteerd van een nadere onderbouwing of duiding voorzien?

De commissie heeft intensief onderzoek gedaan naar de vijf in het Instellingsbesluit genoemde landen Bangladesh, Brazilië, Colombia, Indonesië en Sri Lanka. Ze is niet actief op zoek gegaan naar onderzoeksmateriaal uit andere landen, zoals dat voor de vijf genoemde landen wel is gebeurd. De commissie heeft wel al het materiaal dat naar boven is gekomen tijdens het dossieronderzoek naar de vijf landen alsmede het materiaal dat is aangereikt door belanghebbenden bestudeerd, ongeacht de vraag op welk land dit materiaal betrekking had. Bij de screening van dit materiaal is nagegaan in hoeverre er signalen waren van misstanden met betrekking tot deze achttien herkomstlanden. De signalen waren afkomstig van zowel Nederlandse en buitenlandse overheidsinstanties, betrokken partijen, bemiddelaars en (inter)nationale media. De signalen hadden niet per se betrekking op misstanden binnen de interlandelijke adoptiepraktijk met Nederland, maar ook met andere ontvangende landen. In de tabel is een verdeling aangebracht in twee relatief lange perioden: een periode vóór 1998, het jaar dat Nederland het HAV invoerde, en een periode na 1998. Zoals beschreven in de toelichting bevat de tabel een globale typering van misstanden en de omvang ervan. De summiere inhoud van de tabel is dus een sterk vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid.

Voor de gevraagde onderbouwing van de tabel verwijs ik u kortheidshalve naar de bijlage. In deze bijlage is voor de misstandsignaleringen na 1998 per land het meest relevante bronmateriaal weergegeven. Voor de volledigheid bevat de bijlage ook het onderliggend materiaal voor de landen waaruit niet meer wordt geadopteerd.

b. Kunt u het verband tussen de genoemde signalen en de stelling dat misstanden tot op de dag vandaag voorkomen van een nadere toelichting voorzien?

Zoals in de onderzoeksopdracht is beschreven richt het onderzoek zich op het beleid en het handelen van de Nederlandse overheid met betrekking tot interlandelijke adoptie. Om het beleid en het handelen zichtbaar te maken heeft de commissie zich gericht op het *systeem* van interlandelijke adoptie. Ze heeft daarbij onder andere individuele casuïstiek gebruikt ter illustratie van dat systeem. De commissie heeft geen individuele casuïstiek onderzocht met als doel uitspraken te doen in individuele gevallen. De conclusie dat adoptiemisstanden tot op de dag van vandaag voorkomen vloeit voort uit de vaststelling dat signalen van adoptiemisstanden, afkomstig uit zeer veel verschillende bronnen, nog steeds bestaan zoals onder andere blijkt uit de in hoofdstuk 9 beschreven casus Haïti. Daarnaast constateert de commissie dat het fraudegevoelige systeem van interlandelijke adoptie als verklarend mechanisme voor de misstanden vrijwel onveranderd is.

Hoogachtend,

mr. T.H.J. Joustra
voorzitter

China

Misstand	Bronmateriaal	Kwalificering	Periode van misstandsignalering
Ontbreken personalia/documenten	Interviews door commissie	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Vervalsing documenten	Interviews door commissie	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Onbehoorlijk bestuur	Inspectie Jeugdzorg Rapport, <i>Interlandelijke Adoptie. Knelpunten in het stelsel</i> (2009); 'In het vliegtuig zit zo af en toe nog en Chinees kindje', <i>Volkskrant</i> , 2013-23-03 RSJ, <i>Bezinning op Interlandelijke adoptie</i> (2016), 45, 69; Kamervragen Langkamp (SP), aan Hirsch-Ballin (Minister van Justitie), De Pater-Van der Meer (CDA), aan Hirsch-Ballin (Minister van Justitie), 'Het opstappen van de directeur van Wereldkinderen, vergunninghouder voor interlandelijke adopties.', 20-08-2009/02-09-2009; Verslag werkbezoek Ministerie van Justitie en Veiligheid aan China mei 2008.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Fraude en corruptie	Verslag werkbezoek Ministerie van Justitie en Veiligheid aan China mei 2008. Beth Loyd, China's Lost Children, ABC NEWS (May 12, 2008) (last visited Aug. 3, 2020), available at https://abcnews.go.com/print?id=4774224	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Verduistering van staat	Beth Loyd, China's Lost Children, ABC NEWS (May 12, 2008) (last visited Aug. 3, 2020), available at https://abcnews.go.com/print?id=4774224 ;	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Kinderdiefstal	Interviews door commissie De Roon (PVV), aan Hirsch-Ballin (Minister van Justitie), 'Gestolen Chinese adoptiekinderen', 03-07-2009/05-09-2009; Beth Loyd, China's Lost Children, ABC NEWS (May 12, 2008) (last visited Aug. 3, 2020), available at https://abcnews.go.com/print?id=4774224 ; Peter S. Goodman, Stealing Babies for Adoption, WASHINGTON POST FOREIGN SERVICE (March 12, 2006), available at https://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/03/11/AR2006031100942_pf.html ; Verslag werkbezoek Ministerie van Justitie en Veiligheid aan China januari 2015. Adoptie uit China vaak illegaal', <i>Brabants Dagblad</i> , 12-03-2008. Minister wil extra garanties voor adoptie uit China', ANP, 14-03-2008. 'Boycot is doodsteek voor adoptie; Minister Hirsch Ballin neemt misstanden in Chinese tehuizen voor lief', <i>Trouw</i> , 11-09-2008.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Kinderhandel	Brief van Wereldkinderen, Meiling en Stichting Kind en Toekomst aan Ministerie van Justitie, 18 oktober 2007, Kamervragen Kooiman (SP), aan Teeven (StasVenJ), 'Illegale adopties uit China', 13-05-2011/04-07-2011; Kamervragen Langkamp (SP), aan Hirsch-Ballin (Minister van Justitie), 'Adopties uit China.', 30-11-2009/07-01-2010; Verslag werkbezoek Ministerie van Justitie en Veiligheid aan China mei 2006. Verslag werkbezoek Ministerie van Justitie en Veiligheid aan China juni 2010.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Baby farms		Onbekend	

Congo

Misstand	Bronmateriaal	Kwalificering	Periode van misstandsignalering
Ontbreken personalia/documenten		Onbekend	
Vervalsing documenten		Onbekend	
Onbehoorlijk bestuur	Interviews door commissie; Brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, 5 januari 2015; Brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, 12 april 2016, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31265-59.html ; Brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, 13 september 2016; 'Congo 69 adoptiekinderen mogen vertrekken', <i>NRC Handelsblad</i> , 3 november 2015; 'Adoptiekinderen mogen Congo eindelijk uit', <i>ANP</i> , 2 november 2015.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Fraude en corruptie	'Congo 69 adoptiekinderen mogen vertrekken', <i>NRC Handelsblad</i> , 3 november 2015.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Verduistering van staat	'Peuters geroofd voor adoptie', <i>Noordhollands Dagblad</i> , 6 mei 2017.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Kinderdiefstal	Beatriz San Román en Karen S Rotabi, 'Rescue, red tape, child abduction, illicit adoptions, and discourse: Intercountry adoption attitudes in Spain', <i>International Social Work</i> 62 (2019) 1, 198-211; Peuters geroofd voor adoptie', <i>Noordhollands Dagblad</i> , 6 mei 2017	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Kinderhandel	Peuters geroofd voor adoptie', <i>Noordhollands Dagblad</i> , 6 mei 2017. 'Congo geeft Teeven geen kinderen mee', <i>Volkscrant</i> , 23-12-2014.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Baby farms		Onbekend	

Ethiopië

Misstand	Bronmateriaal	Kwalificering	Periode van misstandsignalering
Ontbreken personalia/documenten	Elvira Loibl, <i>The Transnational Illegal Adoption Market</i> , 230-232.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Vervalsing documenten	Elvira Loibl, <i>The Transnational Illegal Adoption Market</i> , 230-232; 'Wat heb ik deze kinderen aangedaan', <i>Nederlands Dagblad</i> , 27-03-2013; Kamervraag Arib (PvdA), aan Opstelten (Minister van VenJ), bij afwezigheid van de StasVenJ, 'Problemen rondom adoptie uit Ethiopië (Brandpunt, 9 januari 2011)', 11-01-2011. 'Ze verwachtten hun dochter weer terug'; Brandpunt mag reportage over adoptie uitzenden Adoptie in Ethiopië 'booming business', <i>Trouw</i> 08-01-2011. 'Wereldkinderen stopt adoptie uit Ethiopië', <i>Reformatisch Dagblad</i> , 18-09-2009. Brandpunt, <i>Adopties uit Ethiopië</i> , 09-01-2011. Brandpunt, 24-02-2013. Argos, Constructie van een adoptie, 23-02-2013.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Onbehoorlijk bestuur	Interviews door commissie; Kamervraag Arib (PvdA), aan Opstelten (Minister van VenJ), bij afwezigheid van de StasVenJ, 'Problemen rondom adoptie uit Ethiopië (Brandpunt, 9 januari 2011)', 11-01-2011; Recourt (PvdA), aan Teeven (StasVenJ), 'Interlandelijke adopties uit Ethiopië'; De Caluwé (VVD) en Van Oosten (VVD), aan Teeven (StasVenJ) en Ploumen (Minister BH en O), 'Adopties uit Ethiopië', 01-03-2013/11-04-2013,	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Fraude en corruptie	Interviews door commissie; kamervragen Recourt (PvdA), aan Teeven (StasVenJ), 'Adoptie in Afrikaanse landen'; De Caluwé (VVD) en Van Oosten (VVD), aan Teeven (StasVenJ) en Ploumen (Minister BH en O), 'Adopties uit Ethiopië', 01-03-2013.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Verduistering van staat	'Wat heb ik deze kinderen aangedaan', <i>Nederlands Dagblad</i> , 27-03-2013; Elvira Loibl, <i>The Transnational Illegal Adoption Market</i> (2019), 230-232; Interviews door commissie; 'Een dode tweelingzus die toch nog leeft - misschien', <i>NRC Handelsblad</i> , 09-05-2020.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Kinderdiefstal		Onbekend	
Kinderhandel		Onbekend	
Baby farms		Onbekend	

Guatemala

Misstand	Bronmateriaal	Kwalificering	Periode van misstandsignalering
Ontbreken personalia/documenten		Onbekend	
Vervalsing documenten	Comisión Internacional Contra la Impunidad en Guatemala, Report on Players Involved in the Illegal Adoption Process in Guatemala since the Entry into Force of the Adoption Law (Decree 77-2007) (Guatemala, December 1, 2010).	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Onbehoorlijk bestuur	Ezra Fieser, 'Guatemala: A Baby Factory No Longer?', GLOBAL POST, 23 december 2009; Comisión Internacional Contra la Impunidad en Guatemala, Report on Players Involved in the Illegal Adoption Process in Guatemala since the Entry into Force of the Adoption Law (Decree 77-2007) (Guatemala, December 1, 2010); David M. Smolin, 'Child Laundering and the Hague Convention on Intercountry Adoption: The Future and Past of Intercountry Adoption', University of Louisville Law Review 48 (2010) 3, 441-498, aldaar 477-478; Baglietto C, Cantwell, N, Dambach M (eds), <i>Responding to Illegal Adoptions: A Professional Handbook</i> (Geneve), 150-151; Interviews door commissie; Brief International Social Service aan The Responsible of European Central Authorities (Receiving Countries), of Canada, of New Zealand and of Australia, en ISS Branches and Affiliated Bureaus, 'Les droits de l'enfant en danger au Guatemala/Children's Rights at Risk in Guatemala', , 30 september 1998, JenV Geel Dossier 4 'Guatemala'. Adoptie uit Guatemala blijft verboden', <i>ANP</i> , 17-03-2002.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Fraude en corruptie	Ezra Fieser, 'Guatemala: A Baby Factory No Longer?', <i>Global Post</i> , 23-12-2009; Comisión Internacional Contra la Impunidad en Guatemala, Report on Players Involved in the Illegal Adoption Process in Guatemala since the Entry into Force of the Adoption Law (Decree 77-2007) (Guatemala, December 1, 2010); David M. Smolin, 'Child Laundering and the Hague Convention on Intercountry Adoption: The Future and Past of Intercountry Adoption', University of Louisville Law Review 48 (2010) 3, 441-498, aldaar 477-478; Brief International Social Service aan The Responsible of European Central Authorities (Receiving Countries), of Canada, of New Zealand and of Australia, en ISS Branches and Affiliated Bureaus, 'Les droits de l'enfant en danger au Guatemala/Children's Rights at Risk in Guatemala', , 30 september 1998, JenV Geel Dossier 4 'Guatemala'; Brief van ministerie van Justitie aan Hoofd afd. Consulaire-juridische Zaken Buitenlandse Zaken, 18-2-1999, JenV Geel Dossier 4 'Guatemala'; Teun Staal, 'Diplomate uit nieuwsgierigheid', <i>Dagblad Tubantia/Twentsche Courant</i> , 08-09-2007.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Verduistering van staat	Comisión Internacional Contra la Impunidad en Guatemala, Report on Players Involved in the Illegal Adoption Process in Guatemala since the Entry into Force of the Adoption Law (Decree 77-2007) (Guatemala, December 1, 2010); Brief hoofd afdeling Consulaire-Juridische Zaken BuZa] aan het Ministerie van Justitie Directie Jeugd, Preventie en Sanctiebeleid, 'adopties Guatemala', 9-2-1998, JenV Geel Dossier 4 'Guatemala'.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Kinderdiefstal	Comisión Internacional Contra la Impunidad en Guatemala, Report on Players Involved in the Illegal Adoption Process in Guatemala since the Entry into Force of the Adoption Law (Decree 77-2007) (Guatemala, December 1, 2010); Verslag der handelingen van de Tweede Kamer der Staten Generaal 2000-2001, 5896; Interviews door commissie; Adoptie kinderen uit Guatemala stilgelegd', <i>Leeuwarder Courant</i> , 24-02-2001;	Structureel gesignaleerd	Post-1998

Kinderhandel	Baby's te koop', <i>De Volkskrant</i> , 06-02-2007; Ezra Fieser, 'Guatemala: A Baby Factory No Longer?', <i>GLOBAL POST</i> , 23 december 2009; D. Smolin, 'Child Laundering and the Hague Convention on Intercountry Adoption: The Future and Past of Intercountry Adoption', <i>University of Louisville Law Review</i> 48 (2010) 3, 477-478; Verslag der handelingen van de Tweede Kamer der Staten Generaal 2000-2001, 5896; Interviews door commissie; Adoptie kinderen uit Guatemala stilgelegd', <i>Leeuwarder Courant</i> , 24-02-2001;	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Baby farms	'Baby's te koop', <i>De Volkskrant</i> , 06-02-2007.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998

Haïti

Misstand	Bronmateriaal	Kwalificering	Periode van misstandsignalering
Ontbreken personalia/documenten	Interviews door commissie; Adoptie kinderen uit Haïti via Flash gestaakt', <i>Trouw</i> , 28-09-2002.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Vervalsing documenten	Mia Dambach en Christina Baglietto/International Social Service, Haïti. "Expediting" intercountry adoptions in the aftermath of a natural disaster... preventing future harm (augustus 2010); Interviews door commissie; VERDWAALD VAN MEZELF'; Geadopteerde Haïtiaan al 25 jaar afgesneden van zijn roots 'Wij zijn niet stuk te krijgen' 'Misschien liggen mijn zussen wel onder het puin'", <i>De Telegraaf</i> , 21-01-2010.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Onbehoorlijk bestuur	Interviews door commissie; Ministerie van Justitie archief, 'OBP 08, Stichting Flash te Nijmegen', Stukken over Flash en rol bij bemiddeling in m.n. Haïti, 1996-2003. Woede over gebrekkige nazorg; Adoptie ouders kloppen na adoptiedrama vergeefs aan bij instanties', <i>Trouw</i> , 13-05-2008.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Fraude en corruptie	Interviews door commissie; Verslag werkbezoek Ministerie van JenV aan Haïti maart 2019. 'Het blijft misgaan bij adoptie van Haïtiaanse kinderen', <i>Trouw</i> , 03-06-2019. Brief Plan Kiskeya aan Centrale autoriteit internationale Kinderaangelegenheden, 13 november 2020.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Verduistering van staat	Haïti', <i>De Stentor/Sallands Dagblad</i> , 22-01-2010 'Meningen; Versnelde adoptieprocedure niet snel', <i>Het Parool</i> , 23-01-2010 'Bouw na een ramp geen weeshuizen', <i>Trouw</i> , 12-02-2010; 'verdwaald van mezelf'; Geadopteerde Haïtiaan al 25 jaar afgesneden van zijn roots 'Wij zijn niet stuk te krijgen' 'Misschien liggen mijn zussen wel onder het puin'", <i>De Telegraaf</i> , 21 januari 2010.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Kinderdiefstal	"Kinderen verdwenen uit ziekenhuizen Haïti (2)", <i>ANP</i> , 22 januari 2010.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Kinderhandel	"Kinderen verdwenen uit ziekenhuizen Haïti (2)", <i>ANP</i> , 22 januari 2010.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Baby farms			

Hongarije

Misstand	Bronmateriaal	Kwalificering	Periode van misstandsignalering
Ontbreken personalia/documenten			
Vervalsing documenten			
Onbehoorlijk bestuur	Interviews door commissie; Brief aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid, 'Wob verzoek adopties uit Hongarije en Roemenië en (voormalige) vergunninghouder FLASH, 12-8-2019	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Fraude en corruptie	Interviews door commissie; Brief aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid, 'Wob verzoek adopties uit Hongarije en Roemenië en (voormalige) vergunninghouder FLASH, 12-8-2019	Structureel gesignaleerd	Pre-1998
Verduistering van staat	Interviews door commissie;	Incidenteel gesignaleerd	Pre-1998
Kinderdiefstal			
Kinderhandel	'Hongaarse dominee onthult lucratieve handel in baby's', <i>Algemeen Dagblad</i> , 18-03-1993; 'Per jaar 200 naar Nederland. Baby's te koop in O.-Europa', <i>De Telegraaf</i> , 13-11-1993; 'Schandaal rond baby-smokkel in Hongarije', <i>ANP</i> , 17 maart 1993.	Incidenteel gesignaleerd	Pre-1998
Baby farms			

Oeganda

Misstand	Bronmateriaal	Kwalificering	Periode van misstandsignalering
Ontbreken personalia/documenten			
Vervalsing documenten	Interviews door commissie;	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Onbehoorlijk bestuur			
Fraude en corruptie	Loibl, <i>The Transnational Illegal Adoption Market</i> , 328-329; Kristen Cheney en Stephen Ucembe, 'The Orphan Industrial Complex: The Charitable Commodification of Children and Its Consequences for Child Protection', in: Kristen Cheney en Aviva Sinervo (eds.), <i>Disadvantaged Childhood and Humanitarian Intervention: Processes of Affective Commodification and Objectification</i> (Cham 2019), 37-61 Interviews door commissie; Randi Kaye en Wayne Drash, 'Kids for Sale: 'My mom was tricked'', <i>CNN</i> , 14 oktober 2017.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Verduistering van staat			
Kinderdiefstal	Verslag werkbezoek Ministerie van JenV aan Oeganda maart 2012. R. Kaye en W. Drash, 'Kids for Sale: 'My mom was tricked'', <i>CNN</i> , 14-10-2017.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Kinderhandel			
Baby farms			

Verenigde Staten

Misstand	Bronmateriaal	Kwalificering	Periode van misstandsignalering
Ontbreken personalia/documenten	Kamervraag Vos (Groenlinks), aan de ministers voor Vreemdelingenzaken en Justitie, beantwoord door Verdonk (Minister van Vreemdelingenzaken en Integratie), mede namens de Minister van Justitie, 'De mogelijke uitzetting van een tweejarige peuter.', 22-04-2004/14-06-2004. Kamervraag Recourt/Oosenbrug aan Teeven, 04-02-2014/18-03-2014 JenV-verslag van werkbezoek aan VS (New York en Washington DC), april 2011.	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Vervalsing documenten			
Onbehoorlijk bestuur	RSJ-rapport <i>Bezinning op interlandelijke adoptie</i> (2016) 'Deur naar de VS staat op een kiertje; Adoptie Minister Hirsch Ballin wil regels doe-het-zelf-adoptie flink aanscherpen' <i>Trouw</i> , 11-06-2009. 'VS en Nederland niet op één lijn met adoptie', <i>ANP</i> , 08-06-2009. Interviews door commissie.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Fraude en corruptie			
Verduistering van staat			
Kinderdiefstal			
Kinderhandel			
Baby farms			

Zuid-Afrika

Misstand	Bronmateriaal	Kwalificering	Periode van misstandsignalering
Ontbreken personalia/documenten	Interviews door commissie;	Incidenteel gesignaleerd	Post-1998
Vervalsing documenten			
Onbehoorlijk bestuur	Kamervraag: Koşer-Kaya (D66), aan Teeven (StasVenJ), 'Het mogelijk maken van adopties uit Zuid-Afrika door niet-christelijke en homoseksuele paren', 23-07-2012/14-08-2012. Kamervraag: Koşer-Kaya (D66), aan Teeven (StasVenJ), 'Het bericht dat homoseksuele en niet-christelijke paren nog steeds geen kinderen uit Zuid-Afrika mogen adopteren', 28-08-2012/24-09-2012. Kamervraag: Berndsen-Jansen (D66) en Sjoerdsma (D66), aan Teeven (StasVenJ) en Timmermans (Minister van BuZa), beantwoording door Teeven, 'De discriminatie van homoparen bij interlandelijke adoptie', 12-09-2013. "Adoptie Zuid-Afrika's nieuwe exportartikel". <i>ANP</i> . 29 april 2002. Siboniso Mngad, 'Dutch NGO calls for probe after KZN girls adopted without fathers's consent.', <i>IOL</i> , 27-09-2020.	Structureel gesignaleerd	Post-1998
Fraude en corruptie			
Verduistering van staat			
Kinderdiefstal			
Kinderhandel			
Baby farms			